

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Program podrške zaštiti ljudskih prava USAID/INSPIRE

Program podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica 2024-2026.

Strateški program razvoja na temelju uključivanja i saradnje Gradskih vlasti i poslovnog sektora

Gračanica, januar 2024.

Dokument je izrađen uz podršku USAID-ovog Programa zaštite ljudskih prava USAID/INSPIRE i ne odražava nužno stavove USAID-a niti Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

SADRŽAJ

I)	Sažetak.....	4
II)	Uvod i metodologija.....	5
I.	RAZVOJNI PRAVAC GRADA GRAČANICA.....	9
	1.1. Fokusi i očekivane koristi Strategije razvoja Grada Gračanica 2023-2027. u sektoru ekonomskog razvoja.....	9
2.	KLJUČNI AKTERI EKONOMSKOG RAZVOJA.....	12
	2.1. Mapiranje i identifikacija ciljne grupe.....	12
	2.2. Mapiranje i identifikacija strateških partnera u pripremi i provedbi.....	12
	2.3. Potrebe privatnog sektora.....	14
3.	POSLOVNI AMBIJENT I ZAJEDNIČKE VRIJEDNOSTI.....	16
4.	NAŠI RAZVOJNI CILJEVI.....	17
5.	IMPLEMENTACIJA ZAJEDNIČKIH AKTIVNOSTI.....	20
6.	ODNOSI S JAVNOŠĆU I MARKETING.....	23
7.	BUDŽET.....	25
8.	AKCIONI PLAN.....	27
9.	MONITORING I EVALUACIJA.....	36
10.	UPRAVLJANJE RIZICIMA.....	42
III)	IZVORI.....	43

SKRAĆENICE I POJMOVI

BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
JLS	Jedinica/ce lokalnih samouprava
NVO	Nevladine organizacije
GV	Gradsko vijeće
Program podrške	Strateški Program podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica 2024 – 2026
CPP	Centar za podršku preduzetništvu
PSE	Private Sector Engagement Strategy/Strategija podrške razvoju poslovnog sektora
TK	Tuzlanski kanton
UPG	Udruženje poslodavaca i samostalnih preduzetnika Gračanica
UPPIT	Udruženje poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara Gračanica
MSP	Mala i srednja preduzeća
LER	Lokalni ekonomski razvoj

I) Sažetak

Grad Gračanica se nalazi u Bosni i Hercegovini, u sjeveroistočnom dijelu države - Regiji Sjeveroistočna BiH (Regija SI), a u Tuzlanskom kantonu, kojem pripada, je šesta općina/grad sa površinom od 216,0 km². Gračanica ima tradicionalno visoko kvalitetno preduzetništvo i pozitivan preduzetnički imidž, razvijen sistem banaka, osiguravajućih društava i mikro-kreditnih organizacija. Svi navedeni faktori predstavljaju dobru osnovu za održiv ekonomski rast. Gradsko vijeće Grada Gračanica je u martu 2023. god. usvojio dokument: „Strategija razvoja Grada Gračanica 2023-2027. godine” (“Službeni glasnik Grada Gračanica”, broj: 04/2023). U ovom dokumentu Grad Gračanica se rukovodi sljedećim strateškim ciljevima:

Strateški cilj I (SC I):

Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam;

Strateški cilj II (SC II):

Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane;

Strateški cilj III (SC III):

Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije.

Strateški *Program podrške* nastao je uz podršku i u okviru *Programa podrške zaštiti ljudskih prava USAID/INSPIRE*, vezan je za Strateški cilj I - „*Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam*“. *Program podrške* predstavlja dokument kojim se unaprjeđuje saradnja poslovnog sektora na području grada Gračanice i lokalnih preduzetnika, omogućava se pomoć i potpora u realizaciji novih *start-up* biznisa, ostvaruje se poboljšana komunikacija između poslovnog sektora i Grada, unaprjeđuje se promocija poljoprivrednika i njihovih proizvoda.

Preduzetnička infrastruktura je relativno dobro razvijena, s mogućnostima za *greenfield* i *brownfield* investicije u različite privredne grane. Kako je navedeno u Strategiji razvoja Grada Gračanica 2023-2027. godine, u narednom strateškom periodu nastojat će se i dalje raditi na jačanju lokalnih partnerstava za zapošljavanje, preduzetništva žena i mladih, povećanju poslovne aktivnosti na stranom tržištu, kao i održati postojeći pozitivan trend rasta investicija u proizvodno poslovne objekte.

U prethodnom periodu su nastavljene započete aktivnosti na stvaranju povoljnog poslovnog okruženja realizacijom ključnih prioriteta ekonomskog sektora, u partnerstvu sa udruženjima koja djeluju na području Grada, a posebno Udruženjem poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara, Udruženjem poslodavaca i samostalnih privrednika, Udruženjem obrtnika i drugim NVO, odnosno, usmjerenje je pomagati svim zainteresiranim subjektima u kreiranju i realizaciji novih radnih mjesta.

Namjena *Programa podrške* je da kroz definirane zajedničke razvojne ciljeve doprinosi ostvarenju usvojene Strategije razvoja Grada Gračanice 2023 – 2027. Ostvarenjem navedenih razvojnih ciljeva postiže se se: **veća zaposlenost, bolja komunikacija poslodavaca sa gradskom upravom, lakše pokretanje start-up-a, poboljšana mogućnost dolaska do informacija potencijalnih investitora o privrednom sektoru u Gradu Gračanica, kao i unaprjeđenje promocije poljoprivrednih proizvođača i njihovih proizvoda.**

II) Uvod i metodologija

Strateški Program podrške razvoju poslovnog sektora (u daljnjem tekstu *Program podrške*) je platforma i razvojni dokument, za trogodišnji period, oblikovan temeljem relevantnih međunarodnih pristupa i metodologija kako bi odgovorio na specifične potrebe lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini. Ovaj program crpi inspiraciju i prati *Private Sector Engagement (Policy)*¹, koju je inicijalno razvio i implementirao USAID u nekoliko zemalja diljem svijeta, te prilagođava potrebama i ekonomskim prilikama određenog područja.

Vlada Sjedinjenih Američkih Država je, kroz USAID, 2020. godine pokrenula *Program podrške zaštiti ljudskih prava (USAID/INSPIRE)* s ciljem osnaživanja građana i vlasti u BiH kako bi unaprijedili zaštitu ljudskih prava, te pružili bolje uslove i prilike za zapošljavanje marginaliziranim grupama u Bosni i Hercegovini. U lokalnim zajednicama u kojima su ranije osnovani Preduzetnički fondovi za podršku marginaliziranim grupama žena i pripadnicima drugih marginaliziranih grupa u razvoju biznisa, USAID/INSPIRE nastavlja saradnju i podršku pri izradi strateških dokumenata održivog razvoja preduzetništva. Upravo je ovaj dokument nastao u okviru navedene podrške Gradu Gračanica, po metodologiji razvijenoj od strane USAID/INSPIRE tima, uz kontinuiranu savjetodavnu, facilitatorsku i mentorsku podršku pruženu radnoj grupi u svim fazama njegovog kreiranja. Značaj i svrha *Programa podrške* je višedimenzionalna, a podrazumijeva:

- **Postavljanje jasnih parametara i principa za saradnju s privatnim sektorom** koji su usklađeni s lokalnim potrebama i ambijentom;
- **Unaprjeđenje saradnje koja potiče partnerstvo s privatnim sektorom** kako bi se zajednički kreirala rješenja uz korištenje ekspertize aktera, materijalnih i nematerijalnih resursa, proizvoda ili usluge, te zagovarali zajednički ciljevi koji doprinose širem ekonomskom razvoju posmatranog područja;
- **Postavljanje okvira, tj. operativnog plana za uspješnu provedbu** putem definiranja željenih ishoda preko zajedničkih razvojnih ciljeva te identifikacije potrebnih ljudskih i materijalnih resursa za uspješnu realizaciju.

Program podrške se temelji na sveobuhvatnom razumijevanju strateških partnera iz privatnog sektora, uključujući različite djelatnosti i veličine subjekata. Partneri u provedbi su svi akteri koji iskažu interes u zajedničkim aktivnostima, pa tako radna grupa mapira pojedince, preduzetnike i kompanije koje posluju kako unutar, tako i izvan Bosne i Hercegovine, Udruženja poslodavaca, zatim obrazovne institucije i organizacije koje pružaju usluge i programe, neformalno obrazovanje, finansijske institucije, te institucije vlasti na različitim nivoima.

Ovaj sveobuhvatan pristup omogućava *Programu podrške* da bude prilagođen specifičnim potrebama svake lokalne zajednice, osiguravajući istovremeno da su svi naponi usmjereni prema ostvarivanju zajedničkih razvojnih ciljeva. Integrirajući globalne pristupe podršci razvoju poslovnog sektora s lokalnim razvojnim ciljevima, stvara se strukturalni okvir koji odražava potrebe i izazove

¹ USAID (2021) *Private-sector engagement policy*. Washington DC. Dostupno na: https://www.usaid.gov/sites/default/files/2022-05/usaid_psepolicy_final.pdf

svake pojedine općine ili grada. Radna grupa osigurava da pristup bude učinkovit i relevantan, bez nepotrebnog preklapanja, ponavljanja ili dodatnih aktivnosti koje nisu usklađene s lokalnim strategijama razvoja. Ovim pristupom se osigurava ostvarivanje konkretnih razvojnih ciljeva, uključujući povećanje zapošljavanja i poticanje ekonomske stabilnosti u turbulentnom poslovnom okruženju.

Program podrške se temelji na Strategiji PSE koju nosi nekoliko ključnih stupova, odnosno nosilaca, navedenih na Slici 1.

Slika 1 Šest stupova Strategije PSE podrške razvoju poslovnog sektora

Strategija PSE podrške razvoju poslovnog sektora

Ciljevi

U skladu sa Strategijom razvoja Grada za period 2023 – 2027. radna grupa je na sastancima i radionicama, referirajući se na Strateški cilj I (SCI Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam), definirala razvojne ciljeve *Programa podrške*. Ovi ciljevi unaprjeđuju međusobnu saradnju poslovnog sektora i gradske uprave. Ti ciljevi su: (I) Uspostava centra za podršku preduzetništvu, (II) Podrška start-up – ovima u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama, (III) Poboljšana komunikacija između preduzetnika i Gradske uprave, (IV) E-trgovina za poljoprivredu web platforma, (V) Uspostava baze podataka poslodavaca sa web prezentacijom. Ovi ciljevi će se zajedno sa Gradskom upravom i podrškom Udruženja poslodavaca, Udruženja poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara realizirati u periodu kako je definirano *Programom podrške*.

Ambijent

Poslovni ambijent u Bosni i Hercegovini je takav da treba vrijedno raditi na njegovom stalnom unaprjeđenju. Bh. preduzeća posluju u dosta nepovoljnijem položaju u odnosu na evropsku

konkurenciju. Zakonska regulativa koja se odnosi na poslovanje privrede je veoma komplicirana, pa su preduzeća dužna da se pridržavaju preko 20 zakona vezanih za veliki broj fiskalnih i parafiskalnih dažbina, te oko 30 zakona koji govore o kaznenim odredbama, a preduzeće je dužno da u toku godine preda preko 100 raznih prijava i obrazaca

Akteri

U realizaciji Programa učestvuju predstavnici Gradske uprave tj. članovi radne rupe koji se bave poslovima lokalnog razvoja i podrškom poslovnom sektoru zajedno sa predstavnicima UPG-a i UPPIT-a. Tokom provedbe ovog Programa veoma je važno održavati uspostavljenu saradnju sa UPG-om i UPPIT-om i kontinuirano je unaprjeđivati kroz organizaciju sastanaka sa predstavnicima poslodavaca, uz uključivanje zaključaka sa sektorskih sastanaka UPG-a i UPPIT-a u godišnje planove rada Gradske uprave.

Resursi

Realizaciju Programa podrške provode kadrovi koji su navedeni u *Tabeli 1 Zajednički razvojni ciljevi*, a oni su već angažirani u radnoj grupi i aktivno su učesvovali u izradi *Programa podrške*. Za realizaciju određenih ciljeva potrebna su i sredstva koja su predviđena budžetom. Za provedbu *Programa podrške* koristiti će se i postojeći dostupni prostori i oprema.

Aktivnosti

Program podrške je koncipiran na način da se aktivnosti u provedbi dodjeljuju i raspoređuju nadležnom osoblju koje će ga provoditi kako bi svi akteri dali povoljan sinergijski rezultat u radu na realizaciji zajedničkih razvojnih ciljeva.

Promocija

U okviru aktivnosti na promociji, Služba za preduzetništvo, lokalni razvoj i finansije zajedno sa Odsjekom za lokalni ekonomski razvoj, promovira *Program podrške* širenjem pozitivnih i uspješnih priča putem marketinških kanala (web stranice Grada, Radija Gračanica, facebook stranice Grada, Radio Gračanice i dr.).

Primijenjena metodologija omogućava da se *Program podrške* prilagođava i razvija u skladu s potrebama svake lokalne zajednice i osigurava postizanje konkretnih rezultata. Savremeni izazovi i pristupi usmjereni su prema ostvarivanju zajedničkih ciljeva, uključujući povećanje zapošljavanja i poticanje ekonomske stabilnosti. Važno je napomenuti da se *Program podrške* oslanja na već kreiranu *Strategiju razvoja* Grada, kao i na sektorske ciljeve usmjerene prema ekonomskom razvoju, s ciljem integracije i usklađenosti s lokalnim planovima. Kroz ovaj pristup, stvara se strukturalni okvir koji omogućava učinkovito angažiranje privatnog sektora i drugih ključnih aktera.

Razvojni ciljevi i pripadajuće aktivnosti su oblikovane u skladu sa istraživanjem potreba privatnog sektora, koje je provedeno paralelno s prvim radionicama strateškog planiranja. Ovo istraživanje obogaćuje ciljeve i aktivnosti, osiguravajući da su usklađeni s potrebama i prioritetima privatnog sektora, uz uvažavanje datih preporuka od strane ispitanika. Sadržaj *Programa podrške* je nastao putem redovnih radionica i sastanaka radne grupe i mapiranih aktera, a savjetodavna uloga tima USAID/INSPIRE Programa je doprinijela konkretizaciji ciljeva i racionalnoj raspodjeli planiranih aktivnosti. Kako bi se osigurala transparentnost i efikasna raspodjela nadležnosti, radna grupa je kreirala i usvojila i *Akcioni plan*, koji je sastavni dio ovog dokumenta i koji definira korake, rokove i odgovorne osobe za svaku aktivnost. Na kraju, *Monitoring, evaluacija i učenje* uz dodijeljenog koordinatora služi za praćenje implementacije Programa podrške i njegovog napretka te podrazumijeva usklađivanja ili revidiranja s ciljem što uspješnije realizacije.

Opći cilj *Programa podrške* je postići poboljšanje i produbljivanje saradnje lokalnih vlasti s privatnim sektorom te podržati tržišno orijentirana rješenja u različitim sektorima. Željeni ishod je širenje prilika za građane i poslovne subjekte uz efikasno i dosljedno korištenje ekspertize, resursa i investicijskog kapitala pri suočavanju s izazovima razvoja. Kroz zajednički trud i saradnju, te aktivno uključivanje privatnog sektora, *Program podrške* doprinosi stvaranju povoljnijeg poslovnog okruženja, poticanju ekonomskog rasta i zapošljavanja. Očekuje se da će *Program podrške*, nakon uspješne trogodišnje implementacije, evoluirati i prilagođavati se kako bi odgovorio na promjenjive okolnosti i potrebe lokalnih zajednica i tržišnih aktera.

Okviri Programa podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica

Program podrške je nastao u okviru saradnje *Programa podrške zaštiti ljudskih prava USAID/INSPIRE* i Gradske uprave Grada Gračanica. Prva radionica planiranja *Programa podrške* održana je 16.08.2023. u prostorijama Gradske Uprave. Nakon radionice izabran je koordinator i formirana radna grupa za izradu *Programa podrške*. Članovi radne grupe su predstavnici Gradske uprave, Udruženja poslodavaca i samostalnih privrednika Gračanica, te Udruženja poljoprivrednika i poljoprivrednih inženjera i tehničara. Radnu grupu čine sljedeći članovi:

1. Nihad Sinanović šef Službe za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije,
2. Fernada Helić Čamdžić šefica Odsjeka za lokalni ekonomski razvoj,
3. Mirsad Šabić stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a,
4. Lejla Čolo stručna saradnica za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a,
5. Enida Sirovica šefica Odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj,
6. Azra Osmanbegović stručna saradnica za saobraćaj i obrt,
7. Razija Junuzović stručna savjetnica za kapitalne investicije, planiranje i provođenje Strategije,
8. Haris Hrvić stručni saradnik za mjesnu samoupravu,
9. Senad Smajlović savjetnik Gradonačelnika,
10. Mirsad Helić predsjednik Udruženja poslodavaca i samostalnih privrednika Gračanica ,
11. Abida Jahić predsjednica Udruženja poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara Gračanica,
12. Amer Pašić konsultant i predstavnik USAID/INSPIRE tima.

Radna grupa je na svojim sastancima razrađivala i utvđivala pojedine tačke *Programa podrške* počevši od zajedničkih Razvojnih ciljeva, nastavljajući dalje po poglavljima ovog dokumenta. Radna grupa je u decembru 2023. godine finalizirala *Program podrške* i predložila ga na odobrenje Gradonačelniku i usvajanje na Gradskom Vijeću.

I. RAZVOJNI PRAVAC GRADA GRAČANICA

I.1. Fokusi i očekivane koristi Strategije razvoja **Grada Gračanica 2023-2027.** u sektoru ekonomskog razvoja

Strategija razvoja Grada Gračanica koja je usvojena u martu 2023. godine ima fokus koji je usmjeren ka podsticaju razvoja preduzetništva, posebno kroz unaprjeđenje radnih zona, i osiguranje visokog stepena zaposlenosti. Ovaj fokus definiran je kao odgovor na prepoznatu potrebu za kontinuiranim poboljšanjima u infrastrukturi, tehnološkim procesima i načinima za kreiranje ljudskog kapitala.

Gračanica je sredina prepoznatljiva po preduzetničkoj tradiciji i iskustvu u različitim privrednim granama, posebno u sektoru prerađivačke industrije. Razvoj novih tehnologija i digitalizacije nameću potrebu za daljim unaprjeđenjima tehnoloških i proizvodnih procesa, kao i potrebu da se ljudski kapital unaprjeđuje i osposobljava za rad sa novim tehnologijama. Sve više je izražena potreba za usklađivanjem obrazovnih programa sa potrebama privrede, kao i za jačanjem partnerskog odnosa između Gradske uprave i poslovnog sektora. Također, postoji potreba za poboljšanjem postojeće i izgradnjom nove infrastrukture za potrebe razvoja privrede, posebno u radnim zonama. Sve identifikovane potrebe su u funkciji povećanja zaposlenosti na području Grada.

U planskom periodu 2023-2027. godina Grad Gračanica će se rukovoditi slijedećim strateškim ciljevima:

- Strateški cilj I (SC I): *Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam;*
- Strateški cilj II (SC II): *Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane;*
- Strateški cilj III (SC III): *Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije.*

Pri definiranju strateškog cilja I i elemenata koji se odnose na održiv ekonomski razvoj u Strategiji razvoja grada Gračanica za period 2023-2027. godine uzeti su u obzir strateški ciljevi Federacije BiH i Tuzlanskog kantona kao i Okvir za ciljeve održivog razvoja u BiH koji utvrđuje zajedničke podciljeve i indikatore za sve nivoe vlasti u BiH (zajednički minimum).

Sva aktivnosti na *Programu podrške* ostvaruje se kroz Strateški cilj I (SC I): *Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam.* Radna grupa za izradu *Programa podrške* je na svojoj prvoj sjednici definirala slijedeće zajedničke Razvojne ciljeve:

1. ***Uspostava centra za podršku preduzetništvu,***
(Uspostavljeni centar za podršku preduzetništvu doprinosi povoljnijem poslovnom ambijentu i razvoju poslovnog sektora);
2. ***Podrška start-up – ovima u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama,***
(Osigurana veća podrška start-up-a kreiranjem razvojnih i mentorskih programa u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama);

3. **Poboljšana komunikacija između preduzetnika i gradske uprave,**
(Uspostavljena bolja saradnja poslovnog sektora i Gradskih vlasti nakon poboljšanja međusobne komunikacije);
4. **Web platforma za poljoprivredu,**
(Poljoprivrednici ostvaruju kontinuitet i poboljšanje poslovanja nakon kreiranja web platforme za poljoprivredu);
5. **Uspostava baze podataka poslodavaca sa web prezentacijom,**
(Unaprjeđena i redovno ažurirana web baza podataka poslovnog sektora Gračanice doprinosi boljem prepoznavanju i umrežavanju te boljoj međusobnoj saradnji).

Provođenjem *Programa podrške* kroz definirane zajedničke razvojne ciljeve doprinosi ostvarenju usvojene Strategije razvoja Grada Gračanice 2023 – 2027. Ostvarenjem navedenih razvojnih ciljeva postići će se: **veća zaposlenost, bolja komunikacija poslodavaca sa gradskom upravom, poboljšava mogućnost dolaska do informacija potencijalnih investitora o privrednom sektoru u gradu Gračanica**, kao i unaprijeđena promocija poljoprivrednih proizvođača i njihovih proizvoda.

Realizacijom *Programa podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica* doprinosi se razvoju i konkurentnosti poslovnog sektora Grada Gračanica, a ujedno i realizaciji Strategije razvoja Grada Gračanica kroz projekte poboljšanja infrastrukture u radnim zonama, realizaciji značajnijih investicionih projekata putem modela javno-privatnog partnerstva, uspostavom sistema za digitalno poslovanje, korištenje umjetne inteligencije, unaprijeđenje poslovnog okruženja uvođenjem standarda u rad Gradske uprave, te uspostavom strateške saradnje sa predstavnicima dijaspore.

Tabela 2 Strateški cilj I, pripadajući prioriteti i mjere definisani u okviru Strategije razvoja Grada Gračanica za period od 2023 - 2027. godine

Strateški cilj definiran Strategijom razvoja	Prioriteti	Mjere i aktivnosti
Strateški cilj I: Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam	Prioritet I.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica	Mjera 1.1.1. Poboljšanje infrastrukture u radnim zonama
		Mjera 1.1.2. Jačanje javno-privatnog partnerstva
		Mjera 1.1.3. Uspostava sistema za digitalno poslovanje i korištenje umjetne inteligencije
		Mjera 1.1.4. Unapređenje poslovnog okruženja uvođenjem standarda u rad Gradske uprave
		Mjera 1.1.5. Uspostava strateške saradnje sa predstavnicima dijaspore
	Prioritet I.2. Poboljšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća	Mjera 1.2.1. Podrška edukacijama i promociji poslovnih subjekata
		Mjera 1.2.2. Podrška zapošljavanju

		Mjera 1.2.3. Promocija standarda za održivo poslovanje, razvoj "zelenih" vještina i poslova
	Prioritet 1.3. Poboljšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja	Mjera 1.3.1. Unapređenje infrastrukture za intenzivniji razvoj poljoprivrede u ruralnim sredinama
		Mjera 1.3.2. Poticaji za ratarsku proizvodnju
		Mjera 1.3.3. Intenzivniji razvoj stočarstva
	Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe	Mjera 1.4.1. Unapređenje kulturno-historijskog naslijeđa
		Mjera 1.4.2. Tekući transfer građanima i podrška NVO za obogaćivanje kulturnih sadržaja
		Mjera 1.4.3. Unapređenje turističke ponude i starih zanata

2. KLJUČNI AKTERI EKONOMSKOG RAZVOJA

2.1. Mapiranje i identifikacija ciljne grupe

Ciljne grupe kojoj je *Program podrške* namijenjen svrstavaju se u tri nivoa: primarnu, sekundarnu i tercijarnu ciljnu grupu (Tabela 3). U primarnu ciljnu grupu su svrstane mlade osobe kao i osobe iz marginaliziranih skupina koje planiraju početi neki biznis. U sekundarnu ciljnu grupu svrstani su preduzetnici koji su već pokrenuli biznis, što može biti i porodični biznis, te u tercijarnu grupu preduzetnici koji su se već afirmirali i koji postoje kao mala, srednja i velika preduzeća.

Tabela 3 Ciljna grupa identificirana i obuhvaćena Programom podrške

Nivo ciljne grupe	Opis i potrebe ciljne grupe
Primarna ciljna grupa	Mlade osobe i osobe iz marginaliziranih skupina koje planiraju početi biznis
Sekundarna ciljna grupa	Mladi preduzetnici koji su već pokrenuli biznis
Tercijarna ciljna grupa	Afirmirani biznisi koji već postoje, mala srednje i velika preduzeća, te porodični biznisi

2.2. Mapiranje i identifikacija strateških partnera u pripremi i provedbi

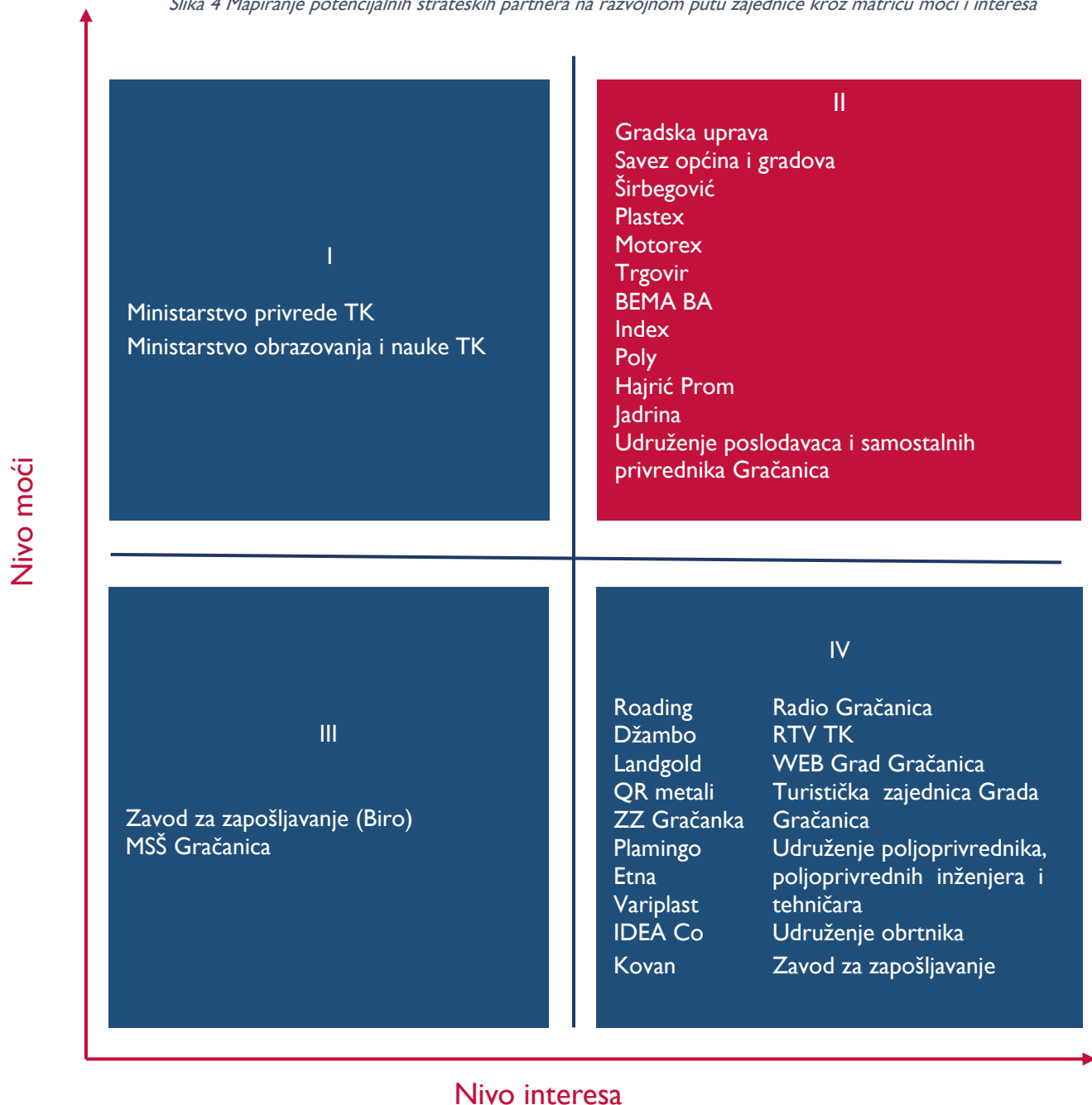
Na prvoj radionici planiranja radna grupa je mapirala strateške partnere za provedbu *Programa podrške* uz pomoć matrice strateških partnera prema dvije dimenzije, njihovoj finansijskoj moći i uticaju u društvu, te interesovanju za saradnju u ovom i sličnim razvojnim programima i zajedničkim aktivnostima.

Na osnovu prikaza u matrici (Slika 4), izvodi se zaključak da postoje minimalno četiri različite grupe strateških partnera, sa svojim specifičnim potrebama i mogućnostima. Radna grupa je na svojim sastancima definirala aktere raspoređene po matrici moći i interesa i ustanovila aktere koji se nalaze u II kvadrantu koji imaju najviše moći i interesa.

Kvadrant II je obilježen najperspektivnijim i tu se nalaze potencijalni strateški partneri koji mogu doprinijeti većoj afirmaciji ovog *Programa podrške*, kao i implementaciji planiranih aktivnosti. Oni su nosioci privrednog razvoja lokalne zajednice i nezaobilazan faktor u poboljšanju tržišnih prilika i uslova.

Udruženje poslodavaca i samostalnih privrednika Grada Gračanica, na čelu sa predsjednikom, predstavljajući svoje članove se aktivno opredjelilo za aktivnu saradnju sa Gradskom upravom na izradi ovog *Programa podrške*.

Slika 4 Mapiranje potencijalnih strateških partnera na razvojnog putu zajednice kroz matricu moći i interesa

Grad Gračanica će dodijeliti osoblje i sredstva, navedena u poglavlju 7., za kreiranje i implementaciju definiranih aktivnosti ovim dokumentom, te na taj način pružiti podršku poslovnim subjektima, a na osnovu njihovih potreba koja su iskazali putem istraživanja i sastanaka s radnom grupom.

UPG će svojim resursima aktivno raditi na implementaciji ovog Programa podrške putem sektorskih sastanaka i slanjem zaključaka sa tih sastanaka ka Gradskoj upravi koja će te zaključke implementirati u godišnje i trogodišnje planove rada.

2.3. Potrebe privatnog sektora

U svrhu definiranja razvojnog pravca i poboljšanja poslovnog ambijenta, koji bi bio podržavajući za nove biznise i investicije na području grada Gračanice, izvršeno je istraživanje stanja i potreba lokalnih preduzetnika u tom pravcu. U mjesecu augustu 2023. godine predstavnicima poslovnog sektora je poslana anketa s otvorenim pitanjima u kojima su ispitanici iskazivali svoje stavove, viđenje i preporuke koje bi bile relevantne za ekonomski razvoj Grada Gračanice.

S obzirom na to da ovaj *Program podrške* predviđa saradnju i jačanje odnosa između poslovnog sektora i Gradskih vlasti, ispitanici su iskazivali interes za saradnju i nudili konkretne primjere i rješenja navedenih problema. Anketu je uspješno popunilo 12 relevantnih ispitanika, a ključni nalazi su prezentirani u narednoj tabeli.

Tabela 5 Ključni nalazi nakon provedenog istraživanja i ankete prema predstavnicima poslovnog sektora s područja grada Gračanice (august 2023.)

Izazovi za poslovni sektor	Pomoć institucija vlasti	Razlozi za investiranje	Ograničavajući faktori	Prijedlozi poslovnog sektora
<ul style="list-style-type: none"> ▪ radna snaga ▪ konkurencija ▪ politika i zakoni ▪ rizici naplate ▪ zakonska regulativa ▪ velika administracija u svim fazama ▪ carinske stope ▪ porezi i doprinosi ▪ inflacija 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ promocija privrede ▪ tehnološki centar ▪ razvoj inženjerstva ▪ zadržavanje stanovništva ▪ edukacija kadrova u skladu sa potrebama privrede ▪ brzo izdavanje dozvola za nove pogone ▪ prilagođavanje zakonske regulative ▪ naplata potraživanja sporo i neefikasno ▪ bolja putna infrastruktura ▪ izgradnja većih carinskih terminala ▪ izmjene prostornog plana TK potrebama preduzeća ▪ zapošljavanje stranaca ▪ smanjiti doprinose i povećati plaće ▪ stabilnost i sigurnost 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kadrovi sa industrijskom tradicijom ▪ iskustvo lokalnih poslodavaca u razvoju biznisa ▪ stručni kadar ▪ relativno lako graditi nove objekte ▪ firme sa iskustvom ▪ povezanost ▪ industrijske zone 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prostor za nove fabrike ▪ Kadrovi ▪ Administracija ▪ Infrastruktura ▪ obrazovni system ▪ nedovoljan broj profesionalnih udruženja ▪ dugo čekanje dozvola ▪ loša putna vodna i kanalizaciona infrastruktura ▪ nema vizije za razvoj JLS i dovođenja stranih investitora ▪ zagađenost grada ▪ marketinško predstavljanje grada prilično slabo ▪ nedovoljno stambenih jedinica za radnu snagu ▪ loše obrazovanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ saobraćajnica u blizini Spreče ▪ ubrzanje administracije ▪ administracija online ▪ pojednostavljivanje procesa ▪ promocija grada ▪ restrukturiranje lokalne uprave ▪ veći angažman JLS na dobijanju sredstava za obnovljive izvore energije-solarno ▪ e-uprava ▪ informacije o bespovratnim sredstvima

Kao najveći izazov u poslovanju ispitanici navode sljedeće uzročnike i događaje:

- **nedostatak radne snage u svim sektorima;**
- **nedostatak kvalificirane radne snage;**
- **neloyalna konkurencija;**
- **zakonska regulativa,**
- **inflacija;**
- **velika administracija.**

U svim odgovorima naglašava se težnja ka ubrzanju i pojednostavljivanju procesa u kontaktu sa Gradskom upravom. Upravo u tom pravcu usmjereni su jasno defnirani razvojni ciljevi osnivanja centra koji pruža podršku preduzetnicima i start-up – ovima, kao i unapređenja saradnje poslovnog sektora i Gradskih vlasti, te bolje promocije Grada kao sredine pogodne za poslovanje i investicije.

3. POSLOVNI AMBIJENT I ZAJEDNIČKE VRIJEDNOSTI

Poslovni ambijent u Bosni i Hercegovini se nalazi u značajno nepovoljnijem položaju u odnosu na evropsku konkurenciju i zahtijeva kontinuirane napore u smjeru stalnog unapređenja. Gračanica je dugi niz godina prepoznata kao grad zanatlija i trgovaca. Veliki broj privatnih mikro, malih i srednjih preduzeća, kao i dva velika preduzeća koja danas egzistiraju, nastavak su ustaljene tradicije razvoja privatnog sektora u ovom području.

Zakonski okvir koji regulira poslovanje privrede izuzetno je kompleksan i od preduzeća zahtjeva poštivanje preko 20 zakona vezanih za brojne fiskalne i parafiskalne dažbine. Osim toga, postoji oko 30 zakona koji definiraju kaznene odredbe, a preduzeće je još u obavezi da u toku godine podnese preko 100 raznih prijava i obrazaca.

Poslodavci navode niz izazova na koje nailaze u svom poslovanju, pri čemu nedostatak radne snage postavljaju kao jedan od najvažnijih, istovremeno naglašavajući i potrebu za unapređenjem infrastrukture na lokalnom i regionalnom nivou. Na značajan broj izazova sa kojima se suočavaju poslodavci Gradska uprava nema utjecaj. Međutim, razmjena neophodnih informacija koje se tiču poslovnog sektora, ubrzanja određenih procedura, poboljšanja infrastrukture u poslovnim zonama, samo su neki od načina na koji Grad i poslodavci mogu surađivati, kreirajući prvenstveno podržavajući ambijent za uspješno poslovanje. Jedna od važnih aktivnosti, te primjer dobre saradnje je organizacija sajma Grapos Expo u Gradu Gračanica.

U saradnji sa Gradskom upravom poslodavci predlažu unapređenje aktivnosti koje se tiču ubrzanja administrativnih procesa, veće promocija šireg područja grada i njegovih potencijala široj javnosti, većeg angažmana Grada na dobijanju sredstava za obnovljive izvore energije, poboljšanja komunikacije na način da informacije o potrebama poslovnog sektora brže dolaze do Gradske uprave. Gradska uprava će se u narednom periodu dodatno približiti poslovnom sektoru uključujući i radne posjete lokacijama poslodavaca.

U matrici vrijednosti (Tabela 6) je vidljivo šta Grad Gračanica, u okviru *Programa podrške*, može ponuditi, a šta mogu ponuditi strateški partneri, s ciljem sveobuhvatne podrške poslovnom ambijentu u Gračanici.

Tabela 6 Matrica vrijednosti: Šta možemo ponuditi?

Grad Gračanica	Strateški partneri
Brže administrativne procedure	Veću saradnju u oblasti potreba i stručnog obrazovanja radne snage
Organizacija edukacija s ciljem razvoja poslovnih vještina	Izrada i provedba kvalitetnih programa zapošljavanja od strane SZZ TK
Informacije o programima podrške postojećim preduzetnicima i start-up biznisima, te pomoć u realizaciji	Iskazivanje potreba poslodavaca za odgovarajućim stručnim kadrovima
Organizacija sjamova i poslovnih susreta	Spremnost poslodavaca za provedbu mentoriranja
Organizacija besplatnih prekvalifikacija i dokvalifikacija u saradnji sa strateškim partnerima	Izrada i provedba programa prekvalifikacije MSŠ Gračanica
Pružanje informacija putem svojih kanala o Javnim pozivima i grantovima s viših nivoa vlasti i NVO	Proaktivno učešće u istim i sličnim programima

4. NAŠI RAZVOJNI CILJEVI

Uvažavajući potrebe preduzetnika, razvojni potencijal, te definiranu Strategiju razvoja Grada Gračanice 2023-2027., radna grupa definira sljedeće zajedničke razvojne ciljeve Programa podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica za period 2024-2026.:

- Razvojni cilj 1. **Uspostava centra za podršku preduzetništvu**, (Uspostavljeni centar za podršku preduzetništvu doprinosi povoljnijem poslovnom ambijentu i razvoju poslovnog sektora);
- Razvojni cilj 2. **Podrška start-up – ovima u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama**, (Osigurana je veća podrška start-up-ima kreiranjem razvojnih i mentorskih programa u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama);
- Razvojni cilj 3. **Poboljšana komunikacija između preduzetnika i gradske uprave**, (Uspostavljena je bolja saradnja poslovnog sektora i Gradskih vlasti nakon poboljšanja međusobne komunikacije);
- Razvojni cilj 4. **Web platforma za poljoprivredu**, (Poljoprivrednici ostvaruju kontinuitet i poboljšanje poslovanja nakon kreiranja web platforme za poljoprivredu);
- Razvojni cilj 5. **Uspostava baze podataka poslodavaca s web prezentacijom**, (Unaprijeđena i redovno ažurirana web baza podataka poslovnog sektora Gračanice doprinosi boljem prepoznavanju i umrežavanju, te boljoj međusobnoj saradnji).

Važeća Strategija razvoja Grada Gračanice u svom Strateškom cilju SC1. pretpostavlja održiv ekonomski rast uz viši stepen zaposlenosti, produktivnu poljoprivredu i ulaganja u turističke potencijale. Niže navedena Tabela 7 prikazuje usklađivanje ciljeva ovog Programa podrške sa strateškim ciljem, tj. doprinos zajedničkih razvojnih ciljeva ukupnom privrednom razvoju Grada.

Tabela 7 Usklađivanje razvojnih ciljeva Programa podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica s ciljevima navedenim u smjernicama Strategije razvoja Grada za period 2023 – 2027. godine

Sektorski cilj definiran Strategijom razvoja	Prioriteti	Mjere i aktivnosti	Zajednički razvojni ciljevi Programa podrške
Strateški cilj I: Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam	Prioritet I.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica	Mjera I.1.1. Poboljšanje infrastrukture u radnim zonama	RC1. Uspostavljeni centar za podršku preduzetništvu doprinosi povoljnijem poslovnom ambijentu i razvoju poslovnog sektora; RC5. Unaprijeđena i redovno ažurirana web baza podataka poslovnog sektora Gračanice doprinosi boljem prepoznavanju i umrežavanju, te boljoj međusobnoj saradnji.
		Mjera I.1.2. Jačanje javno-privatnog partnerstva	
		Mjera I.1.3. Uspostava sistema za digitalno poslovanje i korištenje umjetne inteligencije	

		Mjera 1.1.4. Unapređenje poslovnog okruženja uvođenjem standarda u rad Gradske uprave	RC3. Uspostavljena je bolja saradnja poslovnog sektora i Gradskih vlasti nakon poboljšanja međusobne komunikacije;	
		Mjera 1.1.5. Uspostava strateške saradnje sa predstavnicima dijaspore		
	Prioritet 1.2. Poboljšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća		Mjera 1.2.1. Podrška edukacijama i promociji poslovnih subjekata	RC2. Osigurana je veća podrška start-up-ima kreiranjem razvojnih i mentorskih programa u saradnji sa stranim i domaćim kompanijama;
			Mjera 1.2.2. Podrška zapošljavanju	
			Mjera 1.2.3. Promocija standarda za održivo poslovanje, razvoj "zelenih" vještina i poslova	
	Prioritet 1.3. Poboljšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja		Mjera 1.3.1. Unapređenje infrastrukture za intenzivniji razvoj poljoprivrede u ruralnim sredinama	RC4. Poljoprivrednici ostvaruju kontinuitet i poboljšanje poslovanja nakon kreiranja web platforme
			Mjera 1.3.2. Poticaji za ratarsku proizvodnju	
			Mjera 1.3.3. Intenzivniji razvoj stočarstva	
	Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe		Mjera 1.4.1. Unapređenje kulturno-historijskog naslijeđa	/
			Mjera 1.4.2. Tekući transfer građanima i podrška NVO za obogaćivanje kulturnih sadržaja	
			Mjera 1.4.3. Unapređenje turističke ponude i starih zanata	

Strategija razvoja Grada Gračanica za period 2023.-2027. godina u Strateškom cilju I (SCI): “Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam”, ima integriranu podršku ekonomskom rastu i zaposlenosti što se kroz *Program podrške*, putem definiranih Razvojnih ciljeva i aktivnosti dodatno podržava, provodi i unapređuje.

RC1. Uspostava centra za podršku preduzetništvu - Uspostavljeni centar za podršku preduzetništvu doprinosi povoljnijem poslovnom ambijentu i razvoju poslovnog sektora.

Centar za podršku preduzetništvu je lociran u Gradskoj upravi, s kadrovima koji rade u Odsjeku za lokalni ekonomski razvoj. Centar proširuje svoj plan rada i usmjeren je ka pomoći fizičkim i pravnim licima u skladu s djelokrugom njegovog rada.

RC2. Podrška start-up – ovima u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama - Osigurana je veća podrška start-up-ima kreiranjem razvojnih i mentorskih programa u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama.

Grad nastavlja da daje podršku novoformiranim start-up biznisima nakon formiranja kroz djelokrug rada Centra za podršku preduzetništvu. Također, u saradnji s nevladinim organizacijama Grad organizira programe za podršku start-upovima organiziranjem obuke i savjetovanja uz finansijsku podršku polaznicima koji ostvare najbolje rezultate tokom obuke

RC3. *Poboljšana komunikacija između preduzetnika i gradske uprave* - Uspostavljena je bolja saradnja poslovnog sektora i Gradskih vlasti nakon poboljšanja međusobne komunikacije.

Kreiranjem i provedbom ankete, te organiziranjem sektorskih sastanaka UPG-a i izradom zaključaka i preporuka koji se implementiraju u rad GV, omogućuje se bolja saradnje Grada i poslovnog sektora.

RC4. *Web platforma za poljoprivredu* - Poljoprivrednici ostvaruju kontinuitet i poboljšanje poslovanja nakon kreiranja web platforme za poljoprivredu.

Web platforma omogućava prezentaciju poljoprivrenika i njihovih proizvoda na način oglašavanja poljoprivrednih proizvoda i količina s kontakt podacima za prodaju.

RC5. *Uspostava baze podataka poslodavaca s web prezentacijom* - Unaprijeđena i redovno ažurirana web baza podataka poslovnog sektora Gračanice doprinosi boljem prepoznavanju i umrežavanju, te boljoj međusobnoj saradnji.

Grad na svojoj web stranici ima neažuriranu bazu s ograničenim brojem podataka. Provođenjem ovog Razvojnog cilja nastoji se formirati sveobuhvatna baza poslovnih subjekata koja će biti redovno ažurirana i dopunjavana. Baza će biti dostupna svima koji iskažu potrebu i interes i bit će promovirana u javnosti putem medija, društvenih mreža, te na druge načine.

5. IMPLEMENTACIJA ZAJEDNIČKIH AKTIVNOSTI

Programom podrške želi se postići bolja dvosmjernu komunikacija Gradske uprave i poslovnog sektora, bolja i lakša realizacija start-up biznisa, web prezentacija poljoprivrednika i njihovih proizvoda, te bolja prezentaciji poslovnog sektora, kroz ažurnu sveobuhvatnu web bazu poslodavaca. U Tabeli 8 navedene su potrebne aktivnosti koje je neophodno preduzeti u cilju realizacije *Programa podrške* kao i osobe koje će biti odgovorne za provedbu aktivnosti, s navedenim indikatorima i rokom implementacije aktivnosti.

Tabela 8 Zajednički razvojni ciljevi iz Programa podrške razvoju poslovnog sektora s glavnim elementima implementacije

Zajednički razvojni cilj iz Programa podrške	Aktivnosti	Nadležno osoblje	Polazni/ciljni nivo	Indikator	Rok
RC1. <i>Uspostava centra za podršku preduzetništvu - Uspostavljeni centar za podršku preduzetništvu doprinosi povoljnijem poslovnom ambijentu i razvoju poslovnog sektora</i>	Kreirati izvještaj o potrebama preduzetnika u pogledu preduzetničkog centra na osnovu provedene ankete	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	0/1	Broj kreiranih izvještaja	maj 2024.
	Izraditi plan rada s ciljevima i osnovnim aktivnostima preduzetničkog centra	Šef odsjeka za LER Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	0/1	Broj izrađenih dokumenata plana	juli 2024
	Osigurati sve neophodne uslove, predvidjeti prostor, opremu, materijale i logistiku za centar	Šef službe za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije	0/100%	Procenat opremljenosti centra za rad	Dec 2024
	Organizirati događaj otvaranja, umrežavanja i promoviranja CPP-a i web baze podataka poslovnog sektora u saradnji s partnerima iz poslovnog sektora i medija	Šef službe za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije; Šef odsjeka za LER; Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/2	Broj održanih događaja	2025/2026
RC2. <i>Podrška start-up – ovima u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama -</i>	Istražiti i mapirati glavne potrebe start-upa i postojećih kompanija u pogledu mentorstva i	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/1	Broj kreiranih izvještaja	Mart 2024

Zajednički razvojni cilj iz Programa podrške	Aktivnosti	Nadležno osoblje	Polazni/ciljni nivo	Indikator	Rok
Osigurana je veća podrška start-up-ima kreiranjem razvojnih i mentorskih programa u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama	podrške u njihovom radu				
	Kreirati programe i kurikulume prema iskazanim potrebama	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a <i>stručni saradnik</i>	0/1	Broj kreiranih programa i kurikuluma	Maj 2024
	Definirati i izraditi plan rada i razvojnih i mentorskih programa	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/3	Broj izrađenih planova rada	dec 2024/2025/2026
	Provođenje razvojnih programa - realizacija	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/6	Količina objavljenih javnih poziva	Sep 2024/2025/2026
RC3. Poboljšana komunikacija između preduzetnika i gradske uprave – Uspostavljena je bolja saradnja poslovnog sektora i Gradskih vlasti nakon poboljšanja međusobne komunikacije	Sprovesti i analizirati anketu o izazovima, potrebama i ciljevima međusobne komunikacije	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a <i>Gradska uprava</i>	0/1	Broj kreiranih izvještaja o provedenoj anketi	2024/2025/2026.
	Organizirati sektorske radne sastanke na temu poboljšanja komunikacije	<i>Predsjednik Udruženja poslodavaca i samostalnih privrednika</i>	0/9	Broj izvještaja o održanim radnim sastancima	2024/2025/2026
	Usaglasiti zaključke i definirati ključne preporuke za unapređenje komunikacije	<i>Predsjednik UPG-a;</i> Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/3	Broj izrađenih dokumenata sa preporukama	2024/2025/2026
	Integrirati preporuke u godišnji plan rada GV i Grada	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/3	Broj usvojenih dokumenata sa preporukama	okt 2024./2025.20/26.
	Kontrolirati provedbu i poštivanje preporuka	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/12	Broj kreiranih kvartalnih izvještaja	do 5.tog u mjesecu za prethodni kvartal.
RC4. Web platforma za poljoprivredu, (Poljoprivrednici ostvaruju kontinuitet i	Istražiti potrebe i potencijalne proizvode koji bi se mogli listirati na web platformi	<i>Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPIT</i>	0/1	Broj kreiranih izvještaja o potrebama i potencijalnim proizvodima	Mart 2024

Zajednički razvojni cilj iz Programa podrške	Aktivnosti	Nadležno osoblje	Polazni/ciljni nivo	Indikator	Rok
poboljšanje poslovanja nakon kreiranja web platforme za poljoprivredu)	Osmisliti sistem rada i uključivanja partnera i proizvoda na web stranicu koji osigurava njeno finansiranje	Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPI T	0/1	Broj osmišljenih sistema u formi izvještaja	Dec 2024
	Odrediti tim koji upravlja radom platforme	Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPI T	0/1	Broj imenovanih osoba/timova	Dec 2024
RC5. <i>Uspostava baze podataka poslodavaca sa web prezentacijom</i> - Unaprijeđena i redovno ažurirana web baza podataka poslovnog sektora Gračanice doprinosi boljem prepoznavanju i umrežavanju, te boljoj međusobnoj saradnji	Analizirati potrebe i korisnike baze i kreirati izvještaj s preporukama	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a. Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/3	Broj izvještaja o provedenoj anketi	2024/2025/2026
	Ažurirati bazu i dodijeliti stalnu osobu/tim koji će je držati ažurnom	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/3	Broj ažuriranja baza	2024/2025/2026
	Pridobiti nove članove putem forme na web stranici Grada	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/20	Broj novih članova baze	2024/2025/2026
	Promovirati periodično bazu u javnosti i kod relevantnih zainteresovanih strana i njenih članova	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/2	Broj realiziranih internih promocija	2025/2026
	Ažuriranje podataka na platformi Preduzetničke zone FBiH	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/3	Broj većih ažuriranja podataka na web platformi	2024/2025/2026

6. ODNOSI S JAVNOŠĆU I MARKETING

Ovo poglavlje definira i oblikuje eksternu komunikaciju, a obuhvata aktivnosti kojima se prezentiraju motivirajuće pozitivne priče koje stvaraju pozitivnu klimu za bolji poslovni ambijent, promoviraju uspješni poslovni poduhvati i akteri. Ovim se direktno doprinosi afirmaciji razvojnih ciljeva *Programa podrške* u široj javnosti, te gradi odnos i saradnja s medijima, koji su zainteresirani za plasiranje informacija i zanimljivih vijesti iz oblasti društvenog i ekonomskog razvoja.

Komunikacijski ciljevi podrazumijevaju realizaciju definiranih promotivnih aktivnosti, kao i sredstva za njihovu realizaciju, koja se utvrđuju budžetom *Programa podrške*. Ostvarenje komunikacijskih ciljeva je uslovljeno i internom komunikacijom među strateškim partnerima okupljenim na izradi i realizaciji *Programa podrške*.

Tabela 9 Specifični komunikacijski ciljevi Programa podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica

Specifični komunikacijski ciljevi Programa podrške	Aktivnosti	Nadležno osoblje	Polazni/ciljni nivo	Indikator	Rok
KCI. Kontinuirane promotivne aktivnosti afirmiraju rad i ulogu Centra za podršku preduzetništvu u Gračanici	Osmisliti i dizajnirati vizuelni identitet Centra za podršku preduzetništvu i osnovne branding materijale	Šef odsjeka za LER Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/1	Broj dokumenata koji definira vizuelni identitet	Dec 2024
	Kreirati godišnje marketing komunikacijske planove	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/3	Broj kreiranih dokumenata marketinškog plana	2024/2025/2026
	Organizirati događaje „Dani otvorenih vrata“ umrežavanja preduzetnika i razmjene iskustava za podršku novim biznisima	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/1	Broj organiziranih događaja	Dec 2025

KC2. Kreirane promotivne aktivnosti podrške start-up ima doprinosi boljoj promociji mogućnosti pokretanja vlastitog biznisa	Kreirati marketinške objave o počecima obuke za start-up-ove u cilju privlačenja što više kandidata	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/3	Broj objavljenih poziva za prijavu	2024/2025/2026
	Kontinuirano promovirati benefite mentorskih programa	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/9	Broj objava	2024/2025/2026
KC3. Kreirani marketing plan doprinosi boljoj komunikaciji, umrežavanju i promociji Investicijskih potencijala Gračanice	Osmisliti i kreirati marketing plan za bolju promociju investicijskih potencijala	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/1	Broj kreiranih dokumenata plana	juni 2024.
	Realizirati promociju na svim platformama i lokalnom radiju, te provesti anketu, kojom se istražuje komunikacija poslodavci-Grad iz pogleda poslodavaca	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	0/9	Broj promotivnih aktivnosti	2024/2025/2026
KC4. Promovirana web platforma za promociju i prodaju poljoprivrednih proizvoda privlači proizvođače i potrošače	Kreirati godišnje planove promocije platforme.	<i>Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPIT</i>	0/2	Broj kreiranih i usvojenih dokumenata	april 2025. januar 2026.
	Promovirati pokretanje web platforme	<i>Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPIT</i>	0/1	Broj promocija izrađene web platforma	Apr 2025

7. BUDŽET

Budžet predstavlja projekciju svih potrebnih resursa u angažiranju nadležnih osoba i realizaciji aktivnosti, bilo da se radi o materijalnim ili nematerijalnim resursima. Navedeni iznosi u Tabeli 10 su nastali procjenom tržišne vrijednosti usluga ili stvari.

Tabela 10 Budžet Programa podrške raspoređen po aktivnostima

Zajednički razvojni cilj iz Programa podrške	Aktivnosti	Izvor	Budžet (KM)
RC1. <i>Uspostava centra za podršku preduzetništvu - Uspostavljeni centar za podršku preduzetništvu doprinosi povoljnijem poslovnom ambijentu i razvoju poslovnog sektora</i>	Kreirati izvještaj o potrebama preduzetnika u pogledu preduzetničkog centra na osnovu provedene ankete	Grad	3.500,00
	Izraditi plan rada s ciljevima i osnovnim aktivnostima preduzetničkog centra	Grad	1.500,00
	Osigurati sve neophodne uslove, predvidjeti prostor, opremu, materijale i logistiku za centar	Grad	1.000,00
	Organizirati događaje otvaranja, umrežavanja i promoviranja CPP-a i web baze podataka poslovnog sektora u saradnji s partnerima iz poslovnog sektora i medija	Grad i UPG	1.000,00
RC2 <i>Podrška start-up – ovima u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama - Osigurana je veća podrška start-up-ima kreiranjem razvojnih i mentorskih programa u saradnji sa stranim i domaćim organizacijama</i>	Istražiti i mapirati glavne potrebe start-upa i postojećih kompanija u pogledu mentorstva i podrške u njihovom radu	Grad	1.500,00
	Kreirati programe i kurikulume prema iskazanim potrebama	Grad	1.000,00
	Definirati i izraditi plan rada i razvojnih i mentorskih programa	Grad	1.500,00
	Provođenje razvojnih programa - realizacija	Grad	15.000,00
RC3. <i>Poboljšana komunikacija između preduzetnika i gradske uprave - Uspostavljena je bolja saradnja poslovnog sektora i Gradskih vlasti nakon poboljšanja međusobne komunikacije</i>	Sprovesti i analizirati anketu o izazovima, potrebama i ciljevima međusobne komunikacije	Grad	6.000,00
	Organizirati sektorske radne sastanke na temu poboljšanja komunikacije	UPG	2.000,00
	Usaglasiti zaključke i definirati ključne preporuke za unapređenje komunikacije	Grad	3.000,00
	Integrirati preporuke u godišnji plan rada GV i Grada	Grad	2.000,00
	Kontrolirati provedbu i poštivanje preporuka	Grad	6.000,00
RC4. <i>Web platforma za poljoprivredu - Poljoprivrednici ostvaruju kontinuitet i poboljšanje poslovanja nakon kreiranja web platforme za poljoprivredu</i>	Istražiti potrebe i potencijalne proizvode koji bi se mogli listirati u e-trgovini	UPPIT	2.000,00
	Osmisliti sistem rada i uključivanja partnera i proizvoda na web stranicu koji osigurava njeno finansiranje	Grad i UPPIT	1.000,00
	Odrediti tim koji upravlja radom platforme	Grad i UPPIT	500,00
RC5. <i>Uspostava baze podataka poslodavaca s web prezentacijom - Unaprijeđena i redovno</i>	Analizirati potrebe i korisnike baze i kreirati izvještaj s preporukama	Grad	3.000,00
	Ažurirati bazu i dodijeliti stalnu osobu/tim koji će je držati ažurnom	Grad	3.000,00
	Pridobiti nove članove putem forme na web	Grad	1.000,00

ažurirana web baza podataka poslovnog sektora Gračanice doprinosi boljem prepoznavanju i umrežavanju, te boljoj međusobnoj saradnji	stranici Grada		
	Promovirati periodično bazu u javnosti i kod relevantnih zainteresovanih strana i njenih članova	Grad	2.000,00
	Ažuriranje podataka na platformi Preduzetničke zone FBiH	Grad	2.000,00
KC1. Kontinuirane promotivne aktivnosti afirmiraju rad i ulogu Centra za podršku preduzetništvu u Gračanici	Osmisliti i dizajnirati vizuelni identitet Centra za podršku preduzetništvu i osnovne branding materijale	Grad	1.000,00
	Kreirati godišnje marketing komunikacijske planove	Grad	500,00
	Organizirati događaje „Dani otvorenih vrata“ umrežavanja preduzetnika i razmjene iskustava za podršku novim biznisima.	Grad	1.500,00
KC2. Kreirane promotivne aktivnosti podrške start-up-ima doprinosi boljoj promociji mogućnosti pokretanja vlastitog biznisa	Kreirati marketinške objave o počecima obuke za start-upove u cilju privlačenja što više kandidata	Grad	2.000,00
	Kontinuirane promoviranje benefita mentorskih programa	Grad	2.000,00
KC3. Kreirani marketing plan doprinosi boljoj komunikaciji, umrežavanju i promociji Investicijskih potencijala Gračanice	Osmisliti i kreirati marketing plan za bolju promociju investicijskih potencijala	Grad	5.000,00
	Realizirati promociju na svim platformama i lokalnom radiju te anketu.		
KC4. Promovirana web platforma za promociju i prodaju poljoprivrednih proizvoda privlači proizvođače i potrošače	Kreirati godišnje planove promocije platforme.	Grad	500,00
	Promovirati izrađenu web platformu	Grad	1000,00
		UKUPNO (KM)	73.000

8. AKCIONI PLAN

Tabela 11 Akcioni plan Programa podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica u peirodu od 2024. do 2026. godine

Zajednički razvojni/komunikacijski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
RC1. Uspostavljeni centar za podršku preduzetništvu doprinosi povoljnijem poslovnom ambijentu i razvoju poslovnog sektora	Kreirati izvještaj o potrebama preduzetnika u pogledu preduzetničkog centra na osnovu provedene ankete	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj kreiranih izvještaja	0/1	3.500,00			
	Izraditi plan rada s ciljevima i osnovnim aktivnostima preduzetničkog centra	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj izrađenih dokumenata plana	0/1	1.500,00			
	Osigurati sve neophodne uslove, predvidjeti prostor, opremu, materijale i logistiku za centar	Šef službe za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije	Procenat opremljenosti centra za rad	0/100%	1.000,00	100%		
	Organizirati događaje otvaranja, umrežavanja i promoviranja CPP-a i web baze podataka poslovnog sektora u saradnji s partnerima iz poslovnog sektora i medija	Šef službe za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije	Broj održanih događaja	0/2	1.000,00			

Zajednički razvojni/komunikacijski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
KCI. Kontinuirane promotivne aktivnosti afirmiraju rad i ulogu Centra za podršku preduzetništvu u Gračanici	Osmisliti i dizajnirati vizuelni identitet Centra za podršku preduzetništvu i osnovne branding materijale	Šef odsjeka za LER Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj dokumenata koji definiira vizuelni identitet	0/1	1.000,00			
	Kreirati godišnje marketing komunikacijske planove	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj kreiranih dokumenata marketinškog plana	0/3	500,00			

Zajednički razvojni/komunikacijski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
	Organizirati događaje „Dani otvorenih vrata“ umrežavanja preduzetnika i razmjene iskustava za podršku novim biznisima.	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a; Predsjednik <i>Udruženje poslodavaca i samostalnih privrednika</i>	Broj organiziranih događaja	0/1	1.500,00		1	
RC2. Osigurana je veća podrška start-up-ima kreiranjem razvojnih i mentorskih programa u saradnji sa stranim i domaćim kompanijama	Istražiti i mapirati glavne potrebe start-upa i postojećih kompanija u pogledu mentorstva i podrške u njihovom radu	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj kreiranih izvještaja	0/1	1.500,00	1		
	Kreirati programe i kurikulume prema iskazanim potrebama	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj kreiranih programa i kurikuluma	0/1	1.000,00	1		

Zajednički razvojni/komunikacijski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
	Definirati i izraditi plan rada razvojnih i mentorskih programa	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj izrađenih planova rada	0/3	1.500,00			
	Provođenje razvojnih programa - realizacija	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Količina objavljenih javnih poziva	0/10	15.000,00	4	3	3
KC2. Kreirane i realizovane promotivne aktivnosti podrške start-up- ima doprinosi boljoj promociji	Kreirati marketinške objave o počecima obuke za start-upove u cilju privlačenja što više kandidata	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj objavljenih javnih poziva za prijavu	0/3	2.000,00			
	Kontinuirano promoviranje benefita mentorskih programa	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podrška razvoju MSP-a	Broj objava	0/9	2.000,00	3	3	3
RC3. Uspostavljena bolja saradnja nakon poboljšanja komunikacije između preduzetnika i	Sprovesti i analizirati anketu o izazovima, potrebama i ciljevima međusobne komunikacije	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a <i>Gradska</i>	Broj kreiranih izvještaja o provedenoj anketi	0/3	6.000,00			

Zajednički razvojni/komunikacijski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
Gradske uprave		<i>uprava</i>						
	Organizirati sektorske radne sastanke na temu poboljšanja komunikacije	Predsjednik <i>Udruženje poslodavaca i samostalnih privrednika</i>	Broj izvještaja o održanim radnih sastancima	0/9	2.000,00	3	3	3
	Usaglasiti zaključke i definirati ključne preporuke za unapređenje komunikacije	Predsjednik <i>Udruženje poslodavaca i samostalnih privrednika</i> i Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	Broj izrađenih dokumenata sa preporukama	0/3	3.000,00			
	Integrirati preporuke u godišnji plan rada GV i Grada	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	Broj usvojenih dokumenata sa preporukama	0/3	2.000,00			
	Kontrolirati provedbu i poštivanje preporuka	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku	Broj kreiranih kvartalnih izvještaja	0/3	6.000,00			

Zajednički razvojni/komunikacijski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
		razvoju MSP-a						
KC3. Kreirani marketing plan doprinosi boljoj komunikaciji, umrežavanju i promociji Investicijskih potencijala Gračanice	Osmisliti i kreirati marketing plan za bolju promociju investicijskih potencijala	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	Broj kreiranih dokumenata plana	0/1	5.000,00	1		
	Realizirati promociju na svim platformama i lokalnom radiju	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	Broj promotivnih aktivnosti	0/9		3	3	3
RC4. Poljoprivrednici ostvaruju kontinuitet i	Istražiti potrebe i potencijalne proizvode koji bi se mogli listirati na web platformi	Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj,;	Broj kreiranih izvještaja o potrebama i potencijalnim	0/1	2.000,00	1		

Zajednički razvojni/komunikacijski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
poboljšanje poslovanja nakon kreiranja web platforme		<i>Predsjednik UPPIT</i>	proizvodima					
	Osmisliti sistem rada i uključivanja partnera i proizvoda na web platformi koji osigurava njeno finansiranje	<i>Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPIT</i>	Broj osmišljenih sistema u formi izvještaja	0/1	1.000,00			
	Odrediti tim koji upravlja radom platforme	<i>Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPIT</i>	Broj imenovanih osoba/timova	0/1	500,00			
KC4. Promovirana web platforma za promociju i prodaju poljoprivrednih proizvoda privlači proizvođače i potrošače	Kreirati godišnje planove promocije platforme.	<i>Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPIT</i>	Broj kreiranih dokumenata	0/2	500,00			
	Promovirati pokretanje web platforme	<i>Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Predsjednik UPPIT</i>	Broj promocija izrađene web platforme	0/1				
RC5. Unaprijeđena i redovno ažurirana web baza podataka poslovnog sektora Gračanice doprinosi boljem prepoznavanju i umrežavanju, te boljoj međusobnoj	Analizirati potrebe i korisnike baze i kreirati izvještaj s preporukama	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove	Broj izvještaja o provedenoj anketi	0/1	3.000,00			

Zajednički razvojni/komunikacijski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
saradnji		lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a						
	Ažurirati bazu i dodijeliti stalnu osobu/tim koji će je držati ažurnom	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	Broj ažuriranja baza	0/3	3.000,00			
	Pridobiti nove članove baze putem web forme na web stranici Grada	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	Broj novih članova baze	0/20	1.000,00	5	8	7
	Promovirati periodično bazu u javnosti i kod relevantnih zainteresiranih strana i	Stručni savjetnik za poslove lokalnog	Broj realiziranih internih promocija	0/2	2.000,00			

Zajednički razvojni/komunikaci jski cilj	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Indikator	Početni/Ciljni nivo	Budžet u KM	Period izvršenja aktivnosti		
						2024.	2025.	2026.
	njenih članova	razvoja i podršku razvoju MSP-a; Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a						
	Ažuriranje podataka na platformi Preduzetničke zone FBiH“	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a	Broj većih ažuriranja podataka na web platformi	0/3	2.000,00			

9. MONITORING I EVALUACIJA

Tabela 12 Popis indikatora u provedbi Strategije podrške razvoju poslovnog sektora

Razvojni/komunikacijski cilj	Indikator	Opis	Početni nivo / cilj	Verifikator	Rok implementacije	Nadležnost i korektivne mjere
RCI.	Broj kreiranih izvještaja	Interpretacija podataka dobijenih putem ankete u kojima se privrednici ispituju o potrebama u kontekstu kreiranja efikasnih usluga preduzetničkog centra.	I	Kreiran i formalno usvojen izvještaj	maj 2024.	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neplaniranih ishoda, niske realizacije ili neostvarenja gosp. Šabić upućuje zahtjev radnoj grupi za pronalazak rješenja.
RCI.	Broj izrađenih dokumenata plana	Izraditi plan rada s ciljevima i osnovnim aktivnostima preduzetničkog centra	I	Izrađen i usvojen dokument plana rada CPP	Maj 2024	Šef odsjeka za LER Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, određuje se novi termin izrade plana.
RCI.	Procenat opremljenosti centra za rad	Osigurati sve neophodne uslove, predvidjeti prostor, opremu, materijale i logistiku za centar	0/100%	Otvoren CPP i pušten u rad, fotografije ili odluke	Dec 2024	Šef službe za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije. U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin otvaranja
RCI.	Broj održanih događaja	Organizirati događaje otvaranja, umrežavanja i promoviranja u saradnji s partnerima iz poslovnog sektora i medijima.	0/2	Lista učesnika, fotografije, objave medija s događaja umrežavanja i promoviranja zajedno sa otvaranjem CPP	Januar 2025	Šef službe za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije Šef odsjeka za LER Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KCI.	Broj dokumenata koji definira vizuelni identitet	Osmisliti i dizajnirati vizuelni identitet Centra za podršku preduzetništvu i osnovne branding materijale	0/1	Prepoznatljivi znak/logo CPP-a u knjizi standarda	Dec 2024	Šef odsjeka za LER Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-

Razvojni/ komunikacijski cilj	Indikator	Opis	Početni nivo / cilj	Verifikator	Rok implementacije	Nadležnost i korektivne mjere
						a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KCI.	Broj kreiranih dokumenata marketinškog plana	Kreirati godišnje marketing komunikacijske planove	0/3	Marketing planovi urađeni i usvojeni	2024/2025/2026	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KCI.	Broj organiziranih događaja	Organizirati događaje „Dani otvorenih vrata“ umrežavanja preduzetnika i razmjene iskustava za podršku novim biznisima.	0/1	Lista učesnika, fotografije, medijske objave s događaja	Dec 2025.	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Predsjednik <i>Udruženje poslodavaca i samostalnih privrednika</i> U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC2.	Broj kreiranih izvještaja	Istražiti i mapirati glavne potrebe start-upa i postojećih kompanija u pogledu mentorstva i podrške u njihovom radu	0/1	Kreiran i usvojen dokument izvještaja	Mart 2024.	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC2.	Broj kreiranih programa i kurikuluma RC2	Kreirati programe i kurikulume prema iskazanim potrebama	0/1	Kreiran i odobren dokument programa	Maj 2024.	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC2.	Broj izrađenih planova rada	Definirati plan rada i razvojnih i mentorskih programa	0/3	Izrađeni i odobreni godišnji planovi rada	Dec 2024/2025/2026	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja,

Razvojni/komunikacijski cilj	Indikator	Opis	Početni nivo / cilj	Verifikator	Rok implementacije	Nadležnost i korektivne mjere
						utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC2.	Broj podržanih start-up-ova	Provođenje razvojnih programa - realizacija	10	Potpisani ugovori s osnivačima	Sep 2024/2025/2026.	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KC2.	Broj objavljenih javnih poziva za prijavu	Kreirati marketinške objave o počecima obuke za start-up-ove u cilju privlačenja što više kandidata	0/3	Objave u medijima i webu	dec 2024/2025/2026.	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KC2.	Broj objava	Kontinuirane promoviranje benefita mentorskih programa	0/9	Medijske objave	2024/2025/2026	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC3.	Broj kreiranih izvještaja o provedenoj anketi	Sprovesti i analizirati anketu o izazovima, potrebama i ciljevima međusobne komunikacije	0/3	Urađeni i usvojeni izvještaji	2024/2025/2026	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a <i>Gradska uprava</i> U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC3.	Broj izvještaja održanih radnih sastanaka RC3	Organizirati sektorske radne sastanke na temu poboljšanja komunikacije	0/9	Usvojeni izvještaji i fotografije sastanaka	2024/2025/2026	Predsjednik <i>Udruženje poslodavaca i samostalnih privrednika</i> U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC3.	Broj izrađenih dokumenata sa preporukama	Usaglasiti zaključke i definirati ključne preporuke za unapređenje komunikacije	0/3	Izrađeni i usvojeni dokumenti s preporukama	2024/2025/2026	Predsjednik <i>Udruženje poslodavaca i samostalnih privrednika</i> i i Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju

Razvojni/komunikacijski cilj	Indikator	Opis	Početni nivo / cilj	Verifikator	Rok implementacije	Nadležnost i korektivne mjere
						neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC3.	Broj usvojenih dokumenata sa preporukama	Integrirati preporuke u godišnji plan rada GV i Grada	0/3	Izrađeni i usvojeni dokumenti s preporukama	Okt 2024/2025/2026	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC3.	Broj kreiranih kvartalnih izvještaja	Kontrolirati provedbu i poštivanje preporuka	0/12	Kreirani i usvojeni izvještaji	do 5.tog u mjesecu za prethodni kvartal	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KC3.	Broj kreiranih dokumenata plana	Izrada i usvajanje marketing plan za promociju investicijskih potencijala Gračanice	0/1	Kreiran i usvojen marketing plan	Juni 2024.	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KC3.	Broj promotivnih aktivnosti	Osmisliti kreirati i promovirati na svim platformama i lokalnom radiju anketu koja se treba provesti	0/9	Medijske objave	2024/2025/2026	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC4.	Broj kreiranih izvještaja o potrebama i potencijalnim proizvodima	Istražiti potrebe i potencijalne proizvode koji bi se mogli listirati na web platformi	0/1	Kreiran i usvojen izvještaj	Mart 2024	Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, i Predsjednik UPPIT, U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC4.	Broj osmišljenih sistema u formi izvještaja	Osmisliti sistem rada i uključivanja partnera i proizvoda na web stranicu koji osigurava	0/1	Odobren dokument koji opisuje sistem	Dec 2024	Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, i Predsjednik

Razvojni/komunikacijski cilj	Indikator	Opis	Početni nivo / cilj	Verifikator	Rok implementacije	Nadležnost i korektivne mjere
		njeno finansiranje				UPPIT U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC4.	Broj imenovanih osoba/timova	Odrediti tim koji upravlja radom platforme	0/1	Odluka o imenovanju	Dec 2024	Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, i Predsjednik UPPIT U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KC4	Broj kreiranih dokumenata	Izrada dokumenta godišnjih planova promocije web platforme za prodaju i promociju proizvoda	0/2	Kreiran i usvojen dokument	april 2025., januar 2026	Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, i Predsjednik UPPIT U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
KC4.	Broj promocija izrađene web platforme	Promovirati izradu web platforme/e-trgovine	0/3	Količina promocija izrađene web platforma	Apr 2025	Šef odsjeka za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, i Predsjednik UPPIT U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC5.	Broj izvještaja o provedenoj anketi	Analizirati potrebe i korisnike baze i kreirati izvještaj s preporukama	0/1	Kreiran i odobren izvještaj	2024/2025/2026	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC5.	Broj ažuriranja baza	Ažurirati bazu i dodijeliti stalnu osobu/tim koji će je držati ažurnom	0/3	Izvještaj o ažuriranju baze i odluka o dodijeljenom timu	2024/2025/2026	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje

Razvojni/komunikacijski cilj	Indikator	Opis	Početni nivo / cilj	Verifikator	Rok implementacije	Nadležnost i korektivne mjere
						se novi termin
RC5.	Broj novih članova baze	Pridobiti nove članove putem forme na web stranici Grada	0/20	Eksportovana lista iz baze	2024/2025/2026	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC5.	Broj realiziranih internih promocija	Promovirati periodično bazu u javnosti i kod relevantnih zainteresovanih strana i njenih članova	0/2	Promo materijali, izvještaji	2026	Stručni savjetnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin
RC5.	Broj većih ažuriranja podataka na web platformi	Ažuriranje podataka na platformi Preduzetničke zone FBiH	0/3	Izvještaj o ažuriranju (sistemski)	2024/2025/2026	Stručni saradnik za poslove lokalnog razvoja i podršku razvoju MSP-a U slučaju neostvarenja, utvrđuju se razlozi i određuje se novi termin

10. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Tabela 13 Upravljanje rizicima uz mjere za ublažavanje negativnih posljedica

Oblast/Zajednički razvojni cilj	Opis rizika koji može negativno utjecati na ispunjenje aktivnosti i zajedničkog cilja	Mjere za uklanjanje rizika i ublažavanje negativnih posljedica
RC1. Uspostavljeni centar za podršku preduzetništvu doprinosi povoljnijem poslovnom ambijentu i razvoju poslovnog sektora	Slab odziv i slaba posjeta CPP-u od strane onih kojima je namijenjen.	Održati sastanak užeg dijela radne grupe i usvojiti zaključke o novim načinima promocije CPP-a.
RC2. Osigurana je veća podrška start-up-ima kreiranjem razvojnih i mentorskih programa u saradnji sa stranim i domaćim kompanijama	Objava manjeg broja mentorskih programa, nedovoljan odziv zainteresovanih na objavu programa.	Uspostaviti kontakte sa postojećim i istražiti nove NVO koje plasiraju projekte. Na sastancima radne grupe raspravljati o komunikacijskom planu.
RC3. Uspostavljena bolja saradnja nakon poboljšanja komunikacije između preduzetnika i Gradskih vlasti	Slab odziv ili nezainteresiranost preduzetnika za sektorske sastanke i saradnju zbog nepercipiranja važnosti i benefita.	Organizirati pojedinačne sastanke i prezentirati rad grupe i usvojene zaključke te benefite za obje strane.
RC4. Poljoprivrednici ostvaruju kontinuitet i poboljšanje poslovanja nakon kreiranja web platforme	Slab odziv poljoprivrednika na uključivanje na web portal i slab odziv potencijalnih posjetilaca i kupaca na web portal.	Sazvati sastanak radne grupe i raspravljati o Komunikacijskom planu. Utvrditi zaključke.
RC5. Unaprijeđena i redovno ažurirana web baza podataka poslovnog sektora Gračanice doprinosi boljem prepoznavanju i umrežavanju, te boljoj međusobnoj saradnji	Nedovoljno promovirana baza, nezainteresiranost privrednika za bazu poslodavaca na web portalu Grada.	Na sastanku radne grupe raspravljati o RC5 i utvrditi razloge za negativan odziv, utvrditi zaključke.

III) IZVORI

- Radionica I: Strateški program podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica održana od strane USAID/INSPIRE-a, 16.augusta. 2023 od 8:30 sati u multimedijalnoj sali Gradske uprave,
- Upitnik „ANKETA ZA POSLODAVCE“ je pripremljen i poslan na adrese poslodavaca 18.08.2023. u ovom dokumentu korištena je analiza ankete,
- Zaključci drugog sastanka radne grupe održanog 29.09.2023. u multimedijalnoj Sali Gradske uprave, u 13:00 sati,
- Zaključci trećeg sastanka radne grupe održanog 31.10.2023. u multimedijalnoj Sali u 13:00 sati
- Stalne konsultacije užeg sastava radne grupe;
- Iteracije i konsultacije s USAID/INSPIRE timom.